

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunnan kokous 6, 1/2020

Pöytäkirja

Aika 11.3.2020 klo 12:30 – 15:30

Paikka Etelä-Suomen aluehallintovirasto (ESAVI), kokoushuoneet Puu ja Vene

Jäsenet ja (varajäsenet)

Outi Vainio, puheenjohtaja, Helsingin yliopisto
(~~Eero Lehtonen~~, varapuheenjohtaja, Helsingin yliopisto, emeritus)

Raimo Tuominen, Helsingin yliopisto: tieteellinen tutkimus ja opetus
(~~Petra Sipilä~~, Turun yliopisto)

Esa Hohtola, Oulun yliopisto, emeritus: tieteellinen tutkimus ja opetus
(~~Joni Mäki~~, Oulun yliopisto)

Kristiina Haasio, Orion Oyj, emerita: teollisuus
(~~Jukka Puoliväli~~, Charles River DRS Finland)

Emrah Yatkin, Turun yliopisto: eläinten hoito ja eläimille tehtävät toimenpiteet
(~~Niina Kemppinen~~, Helsingin yliopisto)

Anna Meller, Helsingin yliopisto: eläinlääketieteellinen asiantuntemus
(~~Lasse Saloranta~~, Orion Oyj)

Heidi Kivekäs, Animalia ry: vapaaehtoinen eläinsuojelutyö
(~~Maria Lindqvist~~, Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry)

Tuula Heinonen, FICAM: vaihtoehtoiset menetelmät
(~~Tiina Palomäki~~, Fimea)

Matti Viluksela, Itä-Suomen yliopisto: vaihtoehtoiset menetelmät
(~~Teija Oinonen~~, Orion Oyj)

Hanna-Marja Voipio, Oulun yliopisto: eläinten hyvinvointia koskeva tutkimus
(~~Satu Mering~~, Experimentica Oy)

Paula Hirsjärvi: eläinten pidon etiikka tai yhteiskuntatieteellinen tutkimus
(~~Saara Reiman~~)

Tapani Parviainen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto ESAVI
(~~Eila Kaliste~~, Etelä-Suomen aluehallintovirasto)

Tuomas Parkkari, Opetus- ja kulttuuriministeriö
Sami Niinimäki, Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tiina Pullola, pysyvä asiantuntija, Maa- ja metsätalousministeriö

Satu Raussi, Eläinten hyvinvointikeskus
~~Tiina Kauppinen~~, Eläinten hyvinvointikeskus

Eila Kaliste, sihteeri, Etelä-Suomen aluehallintovirasto ESAVI

Jakelu Neuvottelukunta, Eläinten hyvinvointikeskus

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avaa. Todettiin Tuomas Parkkarin siirtyneen vuoden ajaksi muihin tehtäviin.

2. Edellisen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin. Pöytäkirja on ollut kommentoitavana TOKES-työtilassa.

3. Ministeriön terveiset

Tiina Pullola kertoi tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelua koskevan lain ja asetuksen muutosehdotusten tulevan lausunnolle huhtikuussa. EU-komission ehdotus raportointia koskevan toimeenpanopäätöksen muuttamiseksi on hyväksyttävänä lähiaikoina.

4. Lintujen sikiöiden tutkimuskäyttö lain soveltamisalaan -aloite

Edellisessä kokouksessa ehdotettiin kuoriutumattomien linnunpoikasten ottamista lain soveltamisalaan, kun laki ja asetus tarkistetaan. Asiasta on mahdollista säätää kansallisesti. Lintujen sikiöiden tutkimuksessa käytöstä lähetettiin kysely suurimmille koe-eläintoimijoille. Oulun yliopiston tutkija Susanna Kaisto kertoi kokoukselle, kuinka ja mitä varten kanan alkioita käytetään tutkimuksessa.

5. 3R-periaatteen edistäminen

Tuula Heinonen esitteli 3R-ryhmän esitystä 3R:n edistämisen hankkeeksi, joka kattaisi 3R-konsortion perustamisen sekä 3R-tiedon jakamisen ja koulutuksen näihin kuuluvine menoineen. Tavoitteena on 3R-konsortion toiminnan alkaminen alkuvuoden aikana.

3R-konsortion toimintaan liittyen järjestettiin Refinement-seminaari 4.12.2019 nimellä Refinement – ideoiva seminaari toiminnanharjoittajien yhteyshenkilöille. Seminaari tuotti ehdotuksen 3R-konsortion toimintamalliksi. Päivässä ehdotettiin myös 3R-konsortio -nimen vaihtamista 3R-keskus -nimeksi. Kokous piti ehdotusta hyvänä, mutta jätti asian vielä pohdintaan, kunnes nimestä on keskusteltu myös Replacement (Korvaaminen) -osaajien kanssa.

Koulutusta järjestetään kaikkien 3R-alueiden osalta 1-2 päivän koulutuspaketteina. FinLAS ry:n vuonna 2019 koe-eläinkurssien digitalisointiprojekti jatkuu vuonna 2020 yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa. 3R-konsortion nettisivuja valmistellaan.

6. EU-komission osoittama tehtävä hankelupien harmonisoinniseksi

EU:n kansallisten komiteoiden tehtävänä on hankelupien harmonisointi, 3R-periaatteiden edistäminen sekä hyvinvointiryhmien toiminnan tukeminen. EU-komission tärkeimpänä tavoitteena tällä hetkellä on edistää hankelupahakemusten käsittelyn yhtenäisyyttä ja komissio on osoittanut tehtävän kansallisille komiteoille.

Outi Vainio on ollut hankelupalautakunnan vieraana kertomassa komission toimeksiannosta. ESAVI:n hyvinvointiryhmille järjestämässä päivässä olivat esillä muun muassa gm-eläinten lupakäytännöt, yleistajuisten tiivistelmien ja takautuvien arviointien lomakkeet, hankelupalautakunnan ajankohtaisia asioita sekä EU-komission antama tehtävä hankelupa-arvioinnin ja vakavuuden arvioinnin osalta. Yhteinen tapaaminen (TOKES; Hankelupalautakunta, Hyvinvointiryhmät) järjestettiin 29.8.2019, jossa keskusteltiin muun muassa hakemuksen käsittelyprosesseista sekä niiden kehittämis- ja yhtenäistämistarpeista, hakemusten laadusta ja valmiiden teknisten kuvausten julkaisemisesta. Myös vakavuuden arvioinnin laatu ja tavoitteet olivat esillä.

Hankelupalautakunta keskusteli 29.8.2019 päivässä esitetyistä asioista kokouksessaan 27.2.2020:

- Pohdittiin osahankkeiden ja sivumäärän rajoittamista sekä sitä, voisiko hakijoita ohjata hakemaan lupaa vain tiedetyille toteutettaville hankkeille. Selvää kantaa ei muodostunut. Keskusteltiin myös tavoiteaikojen määrittämisestä hakijan ja jaostolaisten kysymyksiin vastaamiselle.
- Perustettiin työryhmä lomakkeen uudistamiselle. Tavoitteena on luoda ohjaavampi ja helppokäyttöisempi lomake. Ehdotus uudeksi lomakkeeksi lautakuntaan syksyllä 2020.
- Päätettiin luoda ja julkaista suosituksia ja hyviä käytäntöjä sitä mukaa kun niitä saadaan kerättyä tai tuotettua. Näitä voisi olla esimerkiksi annosteluista, verinäytteistä, leikkauksen jälkeisestä hoidosta ja seurannasta ja kivun arvioinnista. Suositukset tulisi päivittää vuosittain, koska 3R-keinoja kehitty nopeasti. Hyväksyttiin Sakari Laaksosen erinomainen metaboliahäkkisuositus.
- Kokouksen jälkeinen sähköpostikäsitteily koetaan erittäin työlääksi. Päätettiin kokeilla mahdollisuutta siirtyä hakijalle esitettävien kysymysten kysymiseen etukäteen jo ennen kokousta tai kokouksessa. Mikäli jälkityö todetaan liian suureksi, siirretään hakemus seuraavalle jaostolle.
- Keskusteltiin hakemusten laadun parantamisesta: hakemuksia tekevät usein tutkijat, joilla ei ole koulutusta siihen. Ehdotettiin interaktiivisen esityksen luomista auttamaan hakemuksen tekemisessä. Ehdotettiin, että hyväksi todettuja hakemuksia voisi jakaa malleiksi, mikäli hakemuksen tekijä antaa suostumuksensa. Lomakkeen ohjeistusta tulee kehittää.
- Verinäytteiden keruu hiiren hännänpäästä oululaisten tutkijoiden menetelmällä: Katsottiin menetelmän hyvin onnistuessaan olevan eläimen kannalta parempi kuin vena safena -suonesta usealla pistolla otettavat näytteet. Riskinä kuitenkin on, että samasta haavasta ei saada kaikkia tarvittavia näytteitä otettua, ja joudutaan leikkaamaan hännän päätä toistamiseen saman keruukerran aikana. Todettiin hiiren reagoivan hännänpään leikkaamiseen ja pohdittiin mahdollisuutta käyttää esimerkiksi EMLA-voidetta. Näytteiden otossa on aina kipua mukana, otettiinpa se verisuonista pistämällä tai hännänpäätä leikkaamalla. Menetelmän etuna on, että eläintä ei tarvitse immobilisoida. Jaostot päättävät tapauskohtaisesti menetelmän hyväksyttävyydestä.

7. Videoesitysten tilanne

Kokouksessa 5.11.2019 todettiin edelleen olevan mahdollista tarjoutua tai ehdottaa sopivia videoteemoja. Kokouksessa ehdotettiin koe-eläinlääkärin roolin esittelyn laajentamista. Puheenjohtaja totesi edelleen olevan mahdollista seuraavaan tuottaa lyhyitä videoesityksiä ja jäsenillä on vapaus tarjoutua tällaisten antamiseen, kuitenkin vain syyskuuhun 2020 saakka.

8. Hyönteiset koe-eläiminä

TOKES on aiemmin päättänyt tutustua ja mahdollisesti ohjeistaa hyönteisten käyttöä tutkimuksessa. Aiemmin hyönteisillä tehtävää tutkimusta esittelivät Tampereen yliopistosta Susanna Valanne (banaanikärpäset) ja Luonnonvarakeskuksesta (LUKE) Pertti Marnila ja Susanne Heiska (hyönteiset ruokana). Sihteeri pyysi valmistelua varten ehdotuksia mukaan otettaviksi lajeiksi Tampereen yliopistosta, LUKE:ltä ja Eläinten hyvinvointikeskukselta. LUKE ehdotti konsortion perustamista hankkeelle, jossa mukana voisi olla ainakin Eläinten hyvinvointikeskus. Asiasta on tiedotettu Lukelle ja muistutettu uudestaan 9.9.2019 ja 19.11.2019.

LUKEN edustajilta saatiin kokoukseen terveiset: kiinnostusta yhteistyöhön TOKESin kanssa hyönteisten hyvinvoinnin kehittämiseksi on edelleen. Konkreettiset toimenpiteet ovat kuitenkin jääneet muiden asioiden varjoon ja asiaan palataan myöhemmin. Jäädään odottamaan LUKEn aloitetta, TOKES:in tavoitteena on antaa vastaus sille esitettyyn kysymykseen.

9. Muut asiat

EU:n kansallisten komiteoiden tapaaminen oli suunniteltu maaliskuulle, mutta ei toteudu.

10. Tiedoksi

10.1 Direktiiviä on muutettu (asetus EU 2019/1010, jonka mukaan muutettu direktiivi löytyy [komission sivuilta](#)). Yleistajuiset tiivistelmät ja takautuvat arvioinnit julkaistaan EU komission järjestelmässä 2021 alkaen ja tiedot kerätään uusilla lomakkeilla. Komissio antaa päivitetyn toimeenpanopäätöksen raportointiin (tilastot ja 5-vuotistiedot). Komissio on julkaissut [EU:n implementointiraportin COM\(2020\)15 final](#) sekä ensimmäiset direktiivin mukaiset [vuositilastot 2015-2017](#) eläinten käytöstä.

10.2. EU-komissio on tarkastanut, vastaako Suomen kansallinen lainsäädäntö direktiiviä ja todennut useita teknisiä puutteita. Laki ja asetus tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta tarkistetaan EU-komission vaatimusten mukaiseksi. Hallituksen esitys lain muuttamiseksi on suunniteltu annettavaksi elokuussa 2020. Neuvottelukunta antaa asiasta lausunnon toukokuu kokouksessa.

10.3 Save the date: 12-13 May 2020, Commission Scientific Conference “Towards replacement of animals for scientific purposes” - kokous siirtyy myöhemmäksi Koronavirustilanteen vuoksi.
https://ec.europa.eu/environment/chemicals/lab_animals/index_en.htm

11. Seuraavat kokoukset

5.5.2020 klo 12.30 – 15.30

2.9.2020 klo 12.30 – 15.30.

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päättää kokouksen klo 15.30.